St. 81 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu soboto 4. aprila 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik L

Izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Odgovorni urednik Prof. F. Peric. — Lastnik tiskarna Edinost. — Natisk tiskarne Edinost. Naročnina za mesec L 7.—, 3 mesece L 20.—, pol leta L 32.— in celo leto L 60.—. Za inozemstvo mesečno 5 lir več. Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2.— Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Narodna in študijska knjižnica Ljubljana - Jugoslavija

Poglavje o iredentizmu

«Piccolo» meni, da more iredentizem nastati iz dveh razlogov: ali je sad zatiranja, ali pa neomejene strpnosti brez kontrole. Iredentizem da je oblika čustev, ki more obstojati nedoločno in brez nevarnosti v prikritem stanju. More pa tudi zadobiti posebne in konkretne poteze vsled nezadovoljstva ali pa radi prevelike svobode, dovoljene agitatorjem. Iredentizem da bi mogel postati velika nesreča za «naše drugorodce». To je: za prebivalstvo malega številčnega obsega, ki mu je usojeno živeti v najmočnejših in težko prekršljivih naravnih mejah, kakršne so meje Italije. Iredentizem bi bil pojav nezadovoljstva, ki se zateka k breznadnim stremljenjem, ali blaznosti, ki se hrani s praznimi sanjami.

Tako razlago daje «Piccolo» o iredentizmu. Ne oporekamo ji. Trdi, da morajo drugorodci v Italiji priti do takega spoznanja, čeprav malo mislijo o tem in niso vestno poučeni o resničnem položaju stvari. Moremo mu odgovoriti, da on sam ne pozna resničnega stanja stvari, to je, da ne pozna razumnosti in razsodnosti našega ljudstva. Tudi ni resnica — naj bo že zapisana zavestno ali nezavestno — tudi ta, da naše ljudstvo ni vestno poučeno o svojem položaju v novi državi. Kajti resnica je ta, da mu njegovi poklicani voditelji in zastopniki neprestano in vestno govorijo o njem. Tako govorijo našemu ljudstvu njegovi voditelji, zavedajoč se velike odgovornosti, ki jih obremenja napram njegovemu položaju in vprašanju njegove bodočnosti. In to naše ljudstvo razume v polni meri nauke in priporočila svojih voditeljev ter se tudi ravna po njih. Zaveda se v polni meri, da mora vsa svoja stremljenja spravljati v sklad s položajem, ki so mu ga ustvarili veliki zgodovinski dogodki svetovne vojne.

Nad vse zanimivo in važno pa je, da isti «Piccolo» sam v svojih nadaljnjih izvajanjih navaja druga tehtna dejstva, radi katerih da ne more biti nobene nevarnosti od kakega morebitnega iredentističnega razpoloženja v naših krajih. Tudi tisto svarilo g. Pagnacco — pravi «Piccolo» — ki ima na prvi pogled neko veljavo — da bi bila namreč velika nesreča za Italijo, če bi morala svojo militaristično in politično pozornost osredočiti na svoje vzhodne meje — tudi to svarilo da je skrčeno v nekem gotovem smislu radi dejstva, da imajo sosedne države vprašanja, ki zahtevajo njihovo pozornost na druge strani in ki zadevajo veliko večje interese, nego so interesi neznatnih narodnih manjšin v mejah Italije. Na podlagi te svoje trditve izvaja «Piccolo» zaključek, da bi morala nastati kaj posebna mednarodna konstelacija, da bi iredentistične sestave zadobile obliko patrijotičnih bojazni, ki jih izraža Pagnacco.

«Piccolo» pa pozablja pri tem, da je tudi Pagnacco sam izrecno naglasil, da ne misli na kako oficijelno vmešavanje Nemčije in Jugoslavije v vprašanje drugorodcev v Italiji. Pozablja tudi, da je Pagnacco opozarjal na neko drugo možnost, ki je tudi «Piccolo» ne sme prezirati, če je res «patrijotičen». Pisec v «Frontieri» namreč ne računa samo z oficijelno politiko sosednih držav, marveč tudi z javnim mnenjem v njih, z **naravnim sočustvovanjem naroda s soplemenjaki v drugih državah. Govori o moralnem pritisku, ki bi težko obremenjal vso vnanjo politiko Italije, evropsko in svetovno, ker bi jo odtegal bolj oddaljenim, nerazmerno večjim problemom!**

Čuditi se moramo, da «Piccolo» — v navzkrižju s svojimi gornjimi izvajanji — na to vendar govori o nekih iredentističnih agitacijah kot o gotovem dejstvu, da torej trdi nekaj, v kar sam ne veruje in za kar nima nikake resnične stvarne podlage. Te agitacije da se sicer zavedajo, da ne morejo živeti same za-se. Zato da se skušajo uveljavljati v indirektni obliki. Že to naglašanje kaže, kako dobro se zaveda, da takih iredentističnih agitacij v naši Julijski Krajini ni! Zato se sklicuje, kot na kako indirektno obliko iredentizma, na list «La Fédération Balcanique», ki izhaja dvakrat na mesec na — Dunaju. Ta list da zastopa neki program, ki je zmes balkanskega imperijalizma in mednarodnega komunizma. Ali naj bo to resen dokaz o balkanskem imperijalizmu, ki bi podžigal iredentizem v naših krajih?! «Piccolo» se dela, kakor da veruje v to, češ da nacijonalizem vrši svoje tihotapstvo pod obliko internacijonalizma. Nezmiselno je to tem bolj, ker je v Jugoslaviji še zadnja velika stranka, ki je koketirala s programom onega lista — Radićeva —, obrnila hrbet takemu programu.

Končno pa prihaja «Piccolo» vendar do pametnega zaključka. Pravi namreč, da mora Italija, da prepreči take nevarnosti, dati svoji politiki napram drugorodcem temeljni ton simpatije do tega prebivalstva, da **postane to tvoren in zadovoljen element v življenju Italije! Vse zatiranje in izsiljevanje da je treba odpraviti kot škodljivo.**

«Mi ne stremimo — pravi — za tem, da bi Slovane in Nemce razdelali. Stremimo pa za tem, da bi njih mirni obstanek spojili z istotako mirnim obstankom dežele.»

Vidimo, kako težka je pot, polna strmin in ovinkov, po kateri se naši sodržavljani druge narodnosti vzpenjajo, do pravega razumevanja manjšinskega vprašanja in prave njegove rešitve v naši državi. Vendar pa: Eppur si muove! Znak za to je v dejstvu, da stopa to vprašanje vedno bolj v ospredje in da so tudi naši drugorodni državljani začeli stvarnejše razpravljati o njem. Priti pa mora polno spoznanje, da se to pereče vprašanje ne more odpraviti, če se ne — reši zadovoljivo! Vprašanje je enostavno: tisti, ki zahtevajo od nas, naj se odrečemo vsake iredentistične misli, **naj se definitivno odrečejo misli na raznarodovanje našega ljudstva!** Priznajte nam pravico do življenja! Potem vam pride tudi spoznanje, da potrebujemo mi za svoje življenje isto, kar potrebuje vsak narod za svoje!

Seja poslanske zbornice

Govor poslanca Besednjaka o gospodarskih razmerah v Julijski Krajini — Proračun vojnega ministra odobren

RIM, 3. Dopoldanska seja je pričela ob 10. uri. Predsedoval je on. Casertano. Takoj po odobritvi zapisnika se otvori razprava o proračunu vojnega ministrstva. Finančni minister izjavi, naj poslanci z ozirom na včerajšnje izjave ministrskega predsednika v senatu ostanejo v mejah razprave o upravnem delu proračuna, t. j. naj ne razpravljajo o vojaški politiki vlade.

Gen. Baistrocchi predloži resolucijo, s katero zbornica — z ozirom na razpravo v senatu in z ozirom na Mussolinijeve izjave — izraža vladi zaupanje ter odobrava proračun vojnega ministrstva. On. Gasparotto se pridruži resoluciji. Komunist Picelli razvija resolucijo: Zbornica ne odobrava vojaške politike vlade. On. Picelli napada vlado radi zasledovanja vojakov in častnikov radi njihovih političnih naziranj. Vlada hoče oslabiti armado, da bi fašistovska milica lažje gospodarila (hrup, medklici). Govornik zaključi s trditvijo, da vlada v Italiji največje nasilje v Evropi; proletarijat je tepen, a pride dan, ko se bo osvobodil (večina se smeje in ploska). On. Marchi protestira proti trditvam Picellija.

Ob zaključku odobri zbornica Baistrocchijevo resolucijo in vse člene proračuna.

Na popoldanski seji je pričela razprava o proračunu finančnega ministrstva. On. Biancardi in Ricchioni govorita za vladno politiko. On. Besednjak se bavi z gospodarsko prilagoditvijo novih pokrajin italijanskemu gospodarskemu organizmu. Opiše gospodarske razmere in razvoj poljedelstva v novih pokrajinah pod Avstrijo. Po razpadu in razdelitvi Avstrije je nastopila gospodarska stiska. Kmetje v Istri preživljajo hudo gospodarsko krizo, ker ne morejo prodati vina, ki je glavni pridelek v onih krajih, radi novih razmer. Odprava davka na vino je precej pomagala; toda črtati bi se morali tudi neplačani obroki. Druga proizvodnja v Julijski Krajini, ki je bila težko zadeta vsled razpada Avstrije, je proizvodnja sira. Nove pokrajine morajo vzdrževati hudo konkurenco z ostalimi italijanskimi pokrajinami. Primorsko prebivalstvo je silno obubožalo vsled propada krone, kljub izmenjavi v li ker mnogi niso mogli pravočasno izmenjati denarja. Radi tega bi morala vlada že izdati obljubljeni ukaz o izmenjavi denarja onih, ki niso mogli izmenjati kron vsled višje sile. Tudi vprašanje avstrijskih rent, neizmenjanih, ker so se nahajale v inozemstvu, bi morala vlada vzeti v pretres.

Vojnoodškodninski zakon je sicer pravičen; toda izvaja se tako, da oškodovanci dobivajo vedno manjšo odškodnino. Tako je bila vojna odškodnina za Julijsko Krajino zmanjšana v resnici na polovico v nasprotstvu z zakonskimi določbami. Pri tem je gospodarstvo omenjenih pokrajin trpelo veliko škodo.

Ta položaj je za prebivalstvo novih pokrajin neznosen in pomeni za to prebivalstvo kratenje njegovih pravic v primeri z drugimi italijanskimi podaniki (hrup, medklici). Govornik opiše žalostne razmere, v katerh živijo kmetje v porušenih krajih, posebno pa v Števerjanu (hrup, medklici). Predsednik pripomni, da je bil Števerjan po umiku pri Kobaridu zopet eno leto pod Avstrijo in Avstrija ni ničesar storila za obnovitev tega kraja. Poslanec Besednjak priznava, da je italijanska vlada nekaj storila za nove pokrajine, toda veliko je še treba storiti. Vsa čast finančnemu ministru, ki je črtal en del zaostalih davkov; toda ta ukrep bi moral še raztegniti.

On. Lunelli se čudi, da on. Besednjak protestira radi postopanja vlade pri odmerjanju vojne odškodnine, ko je vendar pred kratkim izdala ukaz o rekvizicijah v prid oškodovancem. Dr. Besednjak izjavi, da ni govoril o rekvizicijah, ampak o izvarjanju zakona o vojni odškodnini.

On. Lanzillo ne odobrava ukrepov finančnega ministra glede borz. On. Moreno in Romano Ruggero stavita posebne resolucije. Seja konča ob 19.15. Jutri seja ob 10. in 15. uri.

Seja senata

RIM, 3. Seja prične ob 15. Po prečitanju zapisnika zadnje seje je govoril sen. Ceccoti. Ostro je kritiziral vlado, ker izdaja dan za dnevom zakonske odloke, ki jih je komaj mogoče udejstviti.

Seja je bila zaključena ob 17.45. Radi bližajočih se velikonočnih praznikov in odhoda nekaterih senatorjev na počitnice, se bo sklicala prihodnja seja na dom predsednika Tommasa Tittonija.

Število borznih agentov zopet menjano

RIM, 3. V smislu ministrske naredbe, ki se objavi v uradnem listu «Gazzetta Ufficiale», bo imel Trst 15 borznih agentov (mesto 30), Firenze 8 (mesto 5), Benetke 3, Turin 45 (mesto 39).

Pavle Radić pri Pašiću

Samovoljno postopanje Pavla Radića - Posvetovanja za rekonstrukcijo vlade

BEOGRAD, 3. (Izv.) Danes so se vršila posvetovanja na dvoru za rekonstrukcijo vlade. Predpoldne je kralj sprejel zunanjega ministra Ninčića in finančnega ministra Stojadinovića. Popoldne so se mudili na dvoru predsednik narodne skupščine Trifković, dalje zopet Ninčić in za njim ministrski predsednik Pašić.

Popoldne se je vršila seja ministrskega sveta; medtem se je Pašić mudil na dvoru.

Veliko pozornost v političnih krogih je vzbudila intervencija Pavla Radića pri ministrskem predsedniku Pašiću. Pašić ga je sprejel v svojem kabinetu. Po avdijenci je Pavle Radić izjavil novinarjem, da je posredoval pri ministrskem predsedniku radi preganjanja radičevcev in da se omogoči sklicanje glavnega odbora Radićeve stranke. Pašić je odgovoril, da zavisi postopanje proti zaprtim radičevcem od zadržanja Radićeve skupine v narodni skupščini. Opozicijonalni krogi se vznemirjajo radi taktike Pavla Radića.

Poslanci so že jeli zapuščati Beograd za velikonočne praznike. Po rekonstrukciji vlade odide brzkone tudi Pašić na oddih v Dalmacijo.

Delegati za mednarodno trgovinsko konferenco v Rimu

BEOGRAD, 3. (Izv.) Opozicija je že določila svoje delegate za mednarodno trgovinsko parlamentarno konferenco v Rimu. Za delegate so določeni naslednji: dr. Miomić, davidovičevec; dr. Joca Jovanović, zemljoradnik; Ivan Vesenjak, za SLS; dr. Trumbić, zajedničar. Narodni blok še ni imenoval svojih odposlancev.

Strahovita eksplozija v Skadru

Milijoni škode — Dve osebi ustreljeni

BEOGRAD, 3. V carinskem uradu v Skadru je prišlo do silne eksplozije. Škoda se ceni na več milijonov dinarjev. V polumeru enega kilometra so se razbile vse šipe na hišah. Sodišče je obsodilo gotove protirevolucijonarne elemente na smrt. Dva izmed obsojencev sta bila že ustreljena.

Ostavka francoskega finančnega ministra

Ministrski svet proti slehernemu inflacijskemu načrtu

PARIZ, 3. Finančni minister Clementel je podal ostavko po seji senata, v kateri je ministrski predsednik Herriot desavuiral Clementelove izjave glede eventualnega zvišanja denarnega obtoka. Po seji so se sestali v Quai d'Orsay vsi ministri razun Clementela. Udeležili so se tega sestanka tudi Painleve in zastopniki levičarskega bloka, ki so člani finančne komisije. Vsi zborovalci so enodušno odklonili sleherni inflacijski načrt. Po odhodu zastopnikov levičarskega bloka o glasovanju je ministrski svet sprejel Clementelovo stavko. Danes bo predložen v podpis predsedniku republike Doumergueu dekret o imenovanju De Monzie-a za finančega ministra. Ministrski svet se je zaključil ob 4.50.

De Monzie in vprašanje francoskega poslaništva pri Vatikanu

PARIZ, 3. Ministrski svet je pod predsedstvom predsednika republike Doumerguea in s posredovanjem novega finančnega ministra De Monzie-a določil smernice načrta za sanacijo državnih financ. Kakor pravi agencija Havas, zastopa vlada stališče, da se denarni obtok pod nobenim pogojem nes me zvišati. Na popoldanski seji zbornice Herriot ne bo dovolil razprave o interpelaciji glede finančne politike in bo zahteval, da se preloži na prihodnji teden, ker bo vlada objavila nove finančne načrte.

Glede francoskega poslanika pri Vatikanu se je senator de Monzie, predno je sprejel listnico finančnega ministra, sporazumel z Herriotom da se to vprašanje reši začasno. Pri Vatikanu ostane poseben odposlanik za Alzacijo Lotarinško, ki bo pa obenem zastopal pri sveti stolici v vseh ozirih interese Francije.

Trocki brani Sadoula

na orleanškem procesu

PARIZ, 3. Na tretji razpravi procesa proti Sadoulu pred vojnim svetom v Orlansu je komunistični poslanec Berthe, Sadoulov zagovornik, prečital pismo, ki ga je pred dnevi ljudski komisar za vojsko izjavlja, da se je med člani fancoske misije Sadoul odlikoval po svoji dobri veri, s katero se je trudil zapopasti izkustva, ki so izhajala iz revolucije. Prišel je pri tem kmalu do prepričanja, da je zveza med Rusijo in Hohenzollernci nemogoča. — «Sadoul — nadaljuje Trocki v svojem pismu — je bil mnenja, da bi s podpiranjem pacifistične inicijative sovjetov Francija izpodkopala tla nemškemua militarizmu; in to bi imelo za posledico, da bi se bila vojna zaključila z manjšimi žrtvami. Sadoula sem poučil o vseh zakulisnih dejanjih brest-litovskih pogajanj. Z drugimi besedami, on je vedel, da so šla tedaj naša prizadevanja za tem, da bi čimbolj kompromitirali nemške militariste ter preprečili prevoz nemških čet z vzhodne fronte na zapad. Vedel je tudi, da je naša inicijativa ostala brez uspeha radi naše vojaške nemoči; carska vojska ni obstojala več in revolucija je bila razorožena.

«Razbitje pogajanj v Brest-Litovsku — zaključuje Trocki — je povzročilo obnovitev nemške ofenzive in v tisem trenutku je Sadoul večkrat skušal pripraviti francosko vlado do tega, da bi dovolila vojaško pomoč sovjetski republiki. Potem so ruski in francuski meščanski krogi računajoč z gotovostjo na nemško zmago spremenili svoja naziranja ter začeli jemati v poštev zvezo s Hohenzollerenzi.»

Splošna protestna stavka

proglašena od francoskih dijakov

PARIZ, 3. Gibanje slušateljev juridične fakultete na Sorboni se je razširilo še med slušatelje drugih fakultet in je včeraj doseglo svoj višek v proglasu, ki se glasi:

«Splošno akademsko udruženje v Parizu, ki združuje dijake vseh fakultet in velikih šol, je radi odstavitve gospoda Barthelemyja od njegovih funkcij kot dekana juridične fakultete sklenilo proglasiti splošno stavko, ki se ima začeti danes, 2. aprila. Medicinci pa ostanejo na svojih mestih v bolnišnicah».

Ta proglas splošne stavke je bil nabit na vrata vseh fakultet in je bil brzojavno sporočen dijakom vseh univerz v Franciji.

Prvi dan stavke je potekel zelo živahno. Kakih 80% dijakov vseh fakultet se ni predstavilo na predavanjih. Popoln uspeh je dosegel proglas za stavko tudi v provinci. Stavka bo najbrže trajala do sobote, začetka velikonočnih počitnic. Tudi na trgovinski visoki šoli je stavka popolna.

Na Sarboni so policijski agenti zahtevali predložitev univerzitetne legitimacije za vstop. Zvečer so dijaki priredili obhod ter manifestirali za odstavljenega prof. Barthelemyja pod njegovim stanovanjem. Skupina akademikov mu je tudi v imenu splošnega udruženja izročila spomenico, v kateri mu izraža celokupno dijaštvo svoje globoke simpatije.

Protisovjetska špijonaža v Rusiji

Bivši tajnik poljskega konzulata v Tiflisu organiziral špijonažno delo

MOSKVA, 3. Bivši tajnik poljskega konzulata v Tiflisu Lakevicz je bil obtožen vojaške špijonaže. Agencija Rosta in «Izvestija» objavljajo dolge izvlečke iz Lakeviczevih pismenih izjav, ki pravijo, da je poljski zunanji minister pooblastil že leta 1922. Lakevicza, da vrši špijonažo v prid Poljski. Lakevicz je imel nalog, da zbere informacije o delovanju protisovjetskih skupin, tajne podatke o sovjetskem gospodarstvu in o sovjetski armadi in jih odpošlje na Poljsko. Razpolagal je z velikim številom sotrudnikov, ki so mu pomagali pri tej protisovjetski špijonaži.

Poljska špijonaža v Minsku.

MOSKVA, 3. Agencija Rosta objavlja: Politična uprava je odkrila v Minsku širokopotezno špijonsko organizacijo, ki je delovala pod vodstvom bivšega poljskega konzula Karzechewskega ter zbirala tajne podatke o sovjetskih četah, ki so se nahajale v Beli Rusiji, in o delovanju raznih sovjetskih institucij. Pred par dnevi je bil aretiran Karzechewskega sotrudnik Garkacz, sovjetski poslanik iz Bele Rusije. Pred oblastjo je Garkacz izpovedal zanimive podatke o poljski špijonaži na sovjetskih tleh.

Hoepker-Aschoff odkloňil izvolitev.

BERLIN, 3. Na današnji seji pruskega deželnega zbora je predsednik prečital pismo novoizvoljenega ministrskega predsednika Hoepker-Aschoff, v katerem ta naznanja, da ne sprejme izvolitve.

Braun — pruski ministrski predsednik.

BERLIN, 3. Pruski parlament je zopet izvolil za ministrskega predsednika socijalista Braun-a.

TOVARNIŠKI DIMNIK SE JE ZRUŠIL

14 zidarjev pokopanih pod ruševinami.

DRAŽDANE, 3. Tu se je zrušil visok tovarniški dimnik. Ruševine so zasule 14 zidarjev, ki so bili zaposleni pri zgradbi dimnika. Število mrtvih do sedaj ni še znano.

POZOR, vojni oškodovanci!

Samo še kakih 18 dni je še čas za prijavo vojnih rekvizicij. Zadnje dni vam ne bo več mogoče vsled silnega navala pri prijavitvenih uradih izvršiti prijave.

24. aprila hoče že imeti intendanca v Trstu Vaše prijave, torej jih bodo morali vojnoodškodninski uradi v Tolminu, Gorici, Ajdovščini in dr. prejeti že en dan, dva dni pred potekom roka, da jih pravočasno odpošljejo. Ne priobčujemo posameznih obrazcev, ker te že imajo posamezni prijavitveni uradi in bi bilo za Vas nemogoče, da bi jih obdržali v spominu.

Sledeči spodaj našteti gg., ki so se že bavili z vojnimi odškodninami, ter so si v tem stekli že potrebno prakso, prijavljajo nove prijave intendanci:

Bovec: Ivan Mihelič.
Tolmin in okolica: inž. Oskar Gabršček, Franc Kašča, Alfonz Štrukelj.
Volčanske občine: Edi Manfreda, Slavko Hvala.
Sv. Lucijske občine: Miljutin Vuga, Ivan Vidmar.
Kneža: Maks Kenda.
Podbrdo: Angel Torkar.
Lokve-Trnovo: bratje Reščič.
Ozeljan, Osek, Šempas, Ajševica, Ravnica: Viktor Poljšak.
Ajdovščina: Rudolf Brajnik.
Selo p. Črniče: Josip Mermolja.
Prvačina: bivša poštarja.
Kanal: Bavdaž Kristjan.
Grgar: občinski tajnik in Pavšič.
Sela na Krasu: Ferfolja Franc.

Za cerkljanski in idrijski okraj napravi celotno vse prijave: tajništvo političnega društva v Idriji.

Kraji na Goriškem, ki bi ne imeli za to sposobnih moči in bi potrebovali nasvetov, pisarniških moči, naj se obrnejo na tajništvo goriškega pokrajinskega odbora političnega društva «Edinost», Gorica, Via Carducci št. 7, I.

Dijaško gibanje v Barceloni

Dva ranjena v spopadu s policijo

BARCELONA, 3. Dijaki medicinske fakultete so priredili demonstracijo proti imenovanju Martineza Vargaza za novega rektorja barcelonske univerze. Odnesli so pri tem vrata rektorata ter razbili v njem vse pohištvo. Rektor je zbežal v svoje zasebno stanovanje ter poklical policijo na pomoč. Na trgu pred univerzo je civilna policija oddala več salv na dijake. Dva akademika sta bila ranjena. Izvršenih je bilo več aretacij. Predavanja na univerzi so bila do nadaljnje odredbe ustavljena.

Političen umor v Mehiki

PARIZ, 3. «Matin» poroča iz Mehika, da je bil general Maxil, bivši državni podtajnik za vojsko, umorjen od svojega političnega nasprotnika, generala Acoste, ki je streljal nanj, ko se je vozil mimo v avtomobilu.

Tovorni vlak skočil s tira

Ogromna škoda na železniškem materijalu

ANCONA, 3. Iz Osima brzojavljajo, da je tovorni vlak št. 7108 skočil s tira pri vhodu na postajo Castellamare Adriatico. Lokomotiva je povlekla za seboj nekoliko vagonov, naloženih s slanino, mastjo in s slamniki. Vagoni so se zrušili. Človeških žrtev ni bilo, lahko ranjena sta ostala strojevodja in sprevodnik. Škoda na materijalu je ogromna. Železniška proga je bila za več ur založena. Na lice mesta so se podala oblastva. Začela se je preiskava za ugotovitev krivcev na tej nezgodi.

DNEVNE VESTI

Češki tisk o Jugoslaviji

Že včeraj smo priobčili mnenje nekterih češk. javnih glasil o pomenu znanega nastopa radićevcev povodom verifikacijske razprave v beogr. skupščini. Praški listi so se bavili s tem vprašanjem par dni zaporedoma, kar dokazuje, da se pripisuje na Češkoslaškem preobratu v političnem položaju v Jugoslaviji velika važnost. Naj posnamemo danes v informacijo naše javnosti še par glasov o tem dogodku iz nekaterih drugih velikih čeških listov. V «Tribuni» od 31. marca piše stalni sotrudnik tega lista za zunanjo politiko, da je preobrat v Radićevi stranki presenetil ne samo inozemstva, temveč tudi radikale same. Ntao opisuje volilna gesla g. Pašića ter pravi, da je zadržanje Radićeve stranke dajalo Pašiću vedno v roke izborno orožje, s katerim je lahko operiral pred narodom in na dvoru. Samo Radićeva oseba je bila kriva, da se je radikalna vlada vedno znova pojavljala, kajti izvrstno demagoštvo in pa nesposobnost hrvatske inteligence za vzdrževanje stikov z ljudstvom sta dajali Radiću monopol vodstva hrvatskega naroda. Vse kar je Radić rekel — a rekel je mnogokaj — so mogli radikali zvaliti na hrbet hrvatskega naroda. Danes je Radić zaprt in sam sebi se lahko zdi kot kralj s trnjevo krono, toda za politični položaj je v glavnem merodajno to, da je osamljen in da nima neposrednega vpliva na potek političnih dogodkov. Besedo imajo drugi ljudje, ki vsaj malo politično mislijo. S tem, da so se Hrvati izjavili za pozitivno delo v skupščini, za priznanje dinastije in s tem, da so se odrekli komunističnim metodam in nazorom, so vzeli Pašiću in njegovim prijateljem vsako možnost agitacije, vzeli so mu možnost ohranitve radikalne strankarske diktature. Pašić se bo radi tega moral posluževati v boju z opozicijo navadnih ustavnih srendstev. Ravno zato se je Pašić na seji radikalnega kluba postavil proti Spalajkoviću, kateri je predlagal, naj se razveljavijo vsi hrvatski mandati. Nenavadni politični nagon, s katerim je Pašić obdarjen, mu ne dopušča, da bi se v novem položaju posluževal takega vladnega sistema. Njemu zadostuje, ako se zagotovi le še za nekaj časa absolutna večina, a to je dosegel s popustitvijo napram Hrvatom, odredivši anketo o 30 hrvatskih mandatih. Pašić veruje, da čas v notranji politiki vse ozdravi, veruje, da se v par mesecih položaj lahko tako korenito spremeni, da bi mogel nadomestiti v vladini večini Pribičevića kak hrvatski opozicijonalec. Morda pa se položaj spremeni celo tako zelo, da bo sam spremenil ustavo, ki jo je prej Jugoslaviji vsilil. Takšna sprememba ni nikakor izključena. Tedaj pa se vsiljuje vprašanje, zakaj niso delali Hrvati take politike kot sedaj, ko je bil Davidović ministrski predsednik. Ali je hrvatski narod moral prestati celo Kalvarijo, samo da se dokaže, da je Radić škodljiv megaloman?»

Klofačevo «České Slovo» je objavilo pod naslovom «Proces se je začel» članek dr. ja I. Kopeckega, v katerem posnemlje pisec dogodke ter prihaja do zaključka, da se jugoslovenska kriza ne more rešiti z enim nastopom, z eno samo odločitvijo. «Kriza v Jugoslaviji — pravi list — ima globoke korenike, ki so tem globlje, ker je ostala zamotana dedščina po avstrijski politiki, kar velja sicer tudi glede drugih držav, ki so nastale na ruševinah bivše monarhije... Dasi se nočemo mešati v notranje posle niti naših najbližjih prijateljev, moramo zadnje dogodke vendar le pozdravljati kot začetek likvidacije cele krize. In veselimo se tem bolj, ker pomenijo ti dogodki korak bližje h konsolidaciji».

Nato nävaja Klofačev list kombinacije, ki so se raznesle v Jugoslaviji kot možne posledice Radićeve izjave v skupščini, predvsem pa kombinacijo o možnosti vstopa radićevcev v vlado. V tej zvezi pravi «České

Slovo»: Naj bo tako ali tako, eno je gotovo, da bo namreč treba vendar še čakati, preden bi se moglo o tem resno govoriti. Toda tudi to je znamenje, ki ga je treba zapisati v položaju kot plus. Čim trajnejše bodo posledice zadnjih dogodkov, tem boljše bo.»

„Kulturen" dokument, ki so se ga začeli sramovati!

Na hiši v Volosken, kjer je imel tamošnji odvetnik dr. Poščić svoje privatno stanovanje, se je takoj po vojni pojavil tak-le napis: Poschich, ricordati, che sei in Italia, rispettila, se vuoi essere tollerato, altrimenti — — — !» (Poščić, zavedaj se, da si v Italiji, spoštuj jo, če hočeš, da te bomo tu trpeli, sicer...). Zdi se, da je bil oče tega kulturnega dokumenta neki kranjski «Italijan», čigar oče je bil rodom iz Kamnika. Menda tisti, ki je za časa vojne po vsaki zmagi centralnih vlasti na hiši svojih roditeljev razobešal avstrijsko črno-rumeno, nemško, madžarsko, bolgarsko in turško zastavo! Po porazu centralnih vlasti pa je zamenjal — svojo zastavo ter opozarjal Poščića, naj ve, da je v Italiji! Kaj pravimo: mož je — značaj!

Pa povrnimo se k onemu napisu! Šopiril se je tam na zidu do najnovejšega časa. Tujci, Nemci, Čehi, Madžari in drugi, so začudeno opazovali tisti napis, ga komentirali in majali z glavo radi njegove čudno — kulturne vsebine. In to v kulturni državi v 20. stoletju po rojstvu Kristovem! Ti komentarji so končno postali neprijetni tudi Italijanom samim. Hoteli so se rešiti tega — kulturnega dokumenta! Prosili so gospodarja hiše, naj ta napis odstrani! On pa jim je odgovoril: «Jaz nisem napisal tega, niti nisem dal napisati, niti me ne moti njegova vsebina. Če pa koga peče nečista vest, naj odstrani napis, jaz pa ga ne!» Zadnje dni je zginil, potem, ko je šest let govoril o — kulturi. Zamazali so ploščo s sivkasto-modrikasto barvo... Tako je Volosko prišlo ob ta kulturni dokument. Oni kranjski Italijan pa more sedaj mirno spati, ker se ne boji več, da bi mogel zopet spremeniti — barve svoje zastave!

— **Vožnja na avtomobilski progi Trst-Pazin se prekine?** Dne 5. t. m. se prekine baje radi premajhnega prometa, avtomobilska proga Pazin-Trst. Radi tega ukrepa je prebivalstvo ob tej progi ležečih krajev, pa tudi prebivalstvo krajev, ki leže ob železniški progi Poreč-Trst, občutno prizadeto, ker je bila avtomobilska zveza s Trstom najkrajša in najbolj praktična. Odslej bodo morali ljudje iz Štupeda, Gradinj, Movraža in drugih vasi, ki so se posluževale te edine zveze, morali potovati zopet peš v mesto, kar bo imelo seveda za posledico veliko izgubo časa; mnogim pa bo baš radi tega potovanje skoro onemogočeno. Baje bi bilo avtomobilsko podjetje (Società servizi avtomobilistici della V. G.) pripravljeno vzdrževati progo dalje, ako bi jo vlada ali pokrajina vsaj nekoliko podpirala. Spričo važnosti, ki jo ima ta proga ne samo za številne vasi, ampak tudi za večje kraje, kakor Buzet, Oprtalj, Motovun, Karojba in celo Buzet, je pričakovati, da se bodo merodajni činitelji z vso odločnostjo zavzeli ,da ne pride do nameravanega ukinjenja.

— **Pristojbina za inozemske brzojavke** Tukajšnja poštna uprava javlja: Dodatna pristojbina za telefonske pogovore z inozemstvom in pristojbina, ki gre jugoslovenski upravi pošte in brzojava za telefonske pogovore z Zadrom sta bili s 1. aprila t. l znižani od 390 na 400%.

— **Mladinske igre.** Pred koncem aprila izide zbirka otroških iger, ki jih je spisal France Bevk. Na to opozarjamo vsa šolska vodstva.

— **Dinar edino plačilno sredstvo v Jugoslaviji.** Zagrebška policijska direkcija je objavila v uradnih «Narodnih Novinah» v sredo razglas, v katerem opozarja, da bodo vsi obrtniki, trgovci in gostilničarji, ki delajo odjemalcem oz. gostom račune v kronah, kaznovani najprej z globo 500 Din. ali 14-dnevnim zaporom, v slučaju ponavljanja pa se jim odvzame obrtno dovoljenje. Odredba se nanaša tudi na društva in bo vsako društvo, ki bi pobiralo članarino v kronah, razpuščeno. Policija utemeljuje ta razglas s tem, da razni obrtniki, posebno gostilničarji, namenoma računajo samo v kronah, da pokažejo svojim gostom in odjemalcem, da ne priznavajo edinstvene države Jugoslavije.

— **Pogreb Pavla Jurišića.** V sredo popoldne se je vršil v Beogradu pogreb tragične smrti preminulega zaslužnega nacijonalnega delavca in tajnika «Narodne odbrane» polkovnika Pavla Jurišića. Pokojnikovo truplo je bilo položeno na lafeto, katero je peljalo šest konj. V sprevodu je bila četa pehote, večji odred orjunašev in na tisoče ljudstva. Na več vozovih so bili naloženi venci. Po žalnih obredih v Vaznesenski cerkvi se je poslovil od pokojnika imenom kralja general Hadžič, imenom vlade minister dr. Lukinič in vojni minister gen. Trifunović. V žalnem sprevodu je bil tudi italijanski poslanik gen. Bodrero. Jurišićev osebni prijatelj načelnik generaln. štaba gen. Petar Pešić, dvorni maršal gen. Damjanović, veliko število narodnih poslancev, novinarjev in pokojnikovih osebnih prijateljev. Ob grobu sta se poslovila od pokojnika imenom invalidov polkovnik Hinić, imenom Nar. Odbrane pa Svetozar Tomić, gimnazijski direktor v Beogradu.

— **Ameriškanski izletniki v Boki.** Iz Aleksandrije je prošlo soboto prispel v Kotor velik angleški parobrod «Samaria» (19.500 ton), ki je imel na krovu 398 potnikov — ameriških izletnikov. Izletniki so si ogledali Boko Kotorsko, se povzpeli tudi na Lovčen ter uživali krasen razgled na Kotorski zaliv in na Jadran. Lepota boke Kotorske je Amerikance uprav navdušila in niso mogli prehvaliti divne pokrajine. Iz Boke je «Samaria» odplula v Benetke.

— **Jubilej prve zdravnice na Balkanu.** V Beogradu se je prošlo nedeljo vršila nenavadna proslava: društvo beograjskih ženskih zdravnikov je praznovalo 70-letnico rojstva in 46-letnico zdravniške službe prve zdravnice na Balkanu, gospe Drage Ljočić-Milošević, tašče ministra vnanjih zadev dr. Momčila Ninčića. Slavnosti v dvorani vseučilišča jubilantka zaradi bolezni ni mogla prisostvovati, zato so se udeleženci korporativno podali na njen dom ter ji izročili od kralja podeljeni red sv. Save III. vrste. Onega dne leta 1883., ko je bil njen mož radikalski prvak Miloševič zaradi zaječarske bune obsojen na smrt, je jubilantka rodila prvo hčerko, današnjo gospo dr. Ninčićevo.

Društvene vesti

— **«Žensko dobrodelno udruženje»** priredi pod okriljem podružnice Šolskega društva pri Sv. Jakobu v nedeljo 5. aprila ob 4. uri pop. v prostorih kons. društva mladinsko predstavo. Ker bo prireditev nudila obilo pouka in zabave našim malim, so vabljeni starši, da se v čim večjem številu udeleže s svojo deco. Na sporedu so sledeče točke: 1) Ciciban in čebela — deklamacija; 2. a) Ptički, b) Kaj ne bi bila vesela — dekliški zbor; 3. Čajkovski: Otroške skladbe (gosli in klavir), a) Jutranja molitev, b) Koračnica, c) Pogreb punčke, č) Skrjanček, d) V cerkvi; 4. Cvet iz sence — dvogovor. — Odmor. — 5. a) Ko smo spali v tihi noči, b) Oj, Jelena, Jelena — dekliški zbor; 6. Kitajske prvaljice; 7. Kaliwoda: Duet za gosli; 8. Lutke: a) Oba junaka, b) Kmet in fotograf, c) Bavbav.

Lutke so za našo deco prava novost; mrtve igračke ožive, se gibljejo in govore! Prosimo odrasle in večje otroke, naj zavzamejo sedeže in stojišča bolj zadaj, da bodo mali otroci imeli sprednje prostore. (Vstopnina je jako nizka: L 1 za odrasle, za otroke 50 stot.). — Prireditelji hočejo podati naši deci lep in primeren užitek, zato so določili tako vstopnino, ki jo lahko plača sleherna mati. Ne vodite otrok v kinematografe, ki kvarijo otroku duševno in telesno zdravje, temveč jih peljite v nedeljo k Sv. Jakobu, kjer bodo slišali lepo domačo besedo.

— **Društvo «Zora»** opozarja na prvi pomladanski izlet, ki se bo vršil v nedeljo dne 5. t. m na Erzelj. Odhod iz Trsta ob 6.10. Člani in članice iz Rojana se zberejo ob 5.30 pred cerkvijo, odkoder se pojde peš na Občine Z vlakom do Štanjela, peš na Ostri vrh, Planino in Erzelj, kjer bo kosilo. Stroški kosila in vlaka L 9. — Povratek v Trst ob 21.25. Mladina vzame s seboj žogo in bo igrala na prostem. Tudi postrežba bo praznična. Mati gostilničarka nam bodo spekli domač koruzov kruh in skuhali domači gnjat. — Kdor se hoče pošteno zabavati, naj pride med nas. — Odbor.

— **Kolašič** V nedeljo ob 14. uri sestanek vseh pevcev. Povabljeni smo od strani, kateri ne moremo odreči. Naj nihče ne manjka. Ako ne bodo navzočni vsi, uspeh nemogoč, Torej točno, ker je ob 14.45 odhod.

— **M. D. «Zarja» v Rojanu** priredi jutri izlet v Tomaj. Tovarišice in tovariši, kateri se niso še priglasili, se lahko priglasijo še danes zvečer od 20-22 v društvenih prostorih. Shajališče ob 4.30 zjutraj pri Rojanskih obokih; odhod točno ob 5. Hrana iz nahrbtnika. Vodja.

— **D. K. N. Tommaseo.** Današnji sestanek odpade radi prihoda ljubljanskih dijakov. Odbor.

Jutri pop. tekma med našimi nogometaši in II. četo M. D. P. Opčine na igrišču imenovanega mlad. društva.

SPORT

Po štirinajstdnevnem počitku se igrišče «Vala» spet oživi. Jutri nastopi namreč tržaška «Gloria» s svojo I. in II. četo proti I. in II. četi «Vala» Računajoč po dosedanjih uspehih ene in druge čete, se predvideva napeta, a vendar lahka igra, ki bo zvabila gotovo vse barkovljanske in gretarske sportnike na Trstenik. Posekani gozd proti jugu in zapadu je odprl krasen razgled na morje in Trst, tako da bo občinstvo imelo dvojen užitek. Začetek igre drugih čet ob 2.30, prvih pa ob 4. uri popoldne.

* * *

Jutri se bosta vršili na igrišču S. D. «Adria» v ul. Calvola dve zanimivi tekmi za kupo kupo zlatarja g. Al. Povha. Ob 13.30 se prične tekma med M.D.P. - Občine in M. D. «Sparta» Škedenj. To še mlado društvo se bo moralo boriti za častno zmago proti že poznanemu močnemu društvu, ki je svoj čas prekašalo vse druge čete. Po končani tej tekmi nastopita četi M.D.P. - Trst in četa S. D. «Adria». Četa M.D.P. je pokazala že pri drugih prilikah, da vidno napreduje; vsled tega bo morala četa S. D. «Adria» biti precej pazljiva, da ne bo preveč poražena.

Iz tržaškega življenja

— **Obupen korak umobolne ženske.** 47letna dninarica Mihaela Concina, stanujoča v ulici Slataper št. 21, je že delj časa kazala znake gotove duševne zmedenosti; domišljala si je, da jo preganjajo ter da ji strežejo po življenju. V svoji bolni domišljiji je videla povsod svoje sovražnike tudi med tovarišicami - delavkami. Včeraj je blazna manija tako nudo popadla nesrečno žensko, da je reva prišla do obupnega sklepa, da konča z življenjem. Okoli 8. ure je v tovarni čokolade Lejet, kjer je bila zaposlena, nenadoma popustila delo, šla neopaženo v temen kot ter izpila precejšnjo količino jodove tinkture. Bolečine so jo kmalu prisilile, da je pričela stokati, s čemer je vzbudila pozornost navzočnih delavk. O dogodku je bila telefoničnim potom obveščena rešilna postaja, odkoder je prihitel na lice mesta zdravnik, ki je Concinovi izpral želodec ter jo dal nato prepeljati v mestno bolnišnico. Stanje nesrečne ženske je nevarno.

— **Nezgode pri delu.** Včeraj popoldne je 47-letni podajač Fran Pregelj, stanujoč v Škednju št. 1231, peljal z drugimi delavci v škedenjskih plavžih, kjer je bil zaposlen, težko naložen voz. Nenadoma se je voz iz neznanih vzrokov prevrnil. Pregelj, ki se ni utegnil umakniti, je obtičal z obema nogama pod njim. Ko so ga tovariši rešili iz mučnega položaja, ni mogel revež stati na nogah. Pregelj je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je zdravnik dognal, da ima obe nogi zlomljeni v gležnjih. Mož je bil sprejet v kirurgični oddelek, kjer se bo moral zdraviti kakih pet tednov.

— Včeraj predpoldne se je v prosti luki V. E. III ponesrečil 23-letni težak Artur Michelazzi, stanujoč v Rocolu - Molino a vento št. 8. Pri delu ga je tovor, ki so ga dvigali na neki parnik, tako močno dregnil, da mu je zlomil levo roko. Michelazzi je bil po prvi pomoči, ki mu jo je podal zdravnik rešilne postaje, prepeljan v mestno bolnišnico.

— **Po ceni jo je izkupila.** Včeraj predpoldne je neki tovorni avtomobil, ki je vozil navzdol po ul. Cologna, podrl na tla 28-letno Frančiško Ferluga, stanujočo v Kolonji - Monte Fiascone št. 214. K sreči pa je šofer v usodnem trenutku zavil v stran in tako preprečil, da ni prišla ženska pod kolesa; pri padcu pa si je vendarle poškodovala desno nogo. Ferlugova je dobila potrebno pomoč od zdravnika rešilne postaje.

— **Aretacija tujega sleparja.** Na podlagi tiralice, izdane od nemških varnostnih oblastev, je bil predvčerajšnjim aretiran v našem mestu 32-letni Viljem Haaf, nemški državljan, ki je obdolžen sleparskega falimenta.

— **Dramatična odiseja mladega mornarja.** Z novinci vojne mornarice, ki so morali pred dobrim mesecem dni obleči vojaško suknjo, je moral pod orožje tudi 20-letni Ferruccio Baccicchi, stanujoč v našem mestu na trgu Garibaldi št. 12. Mladeniču pa očividno ni dišal vojaški komis, kajti pred par dnevi je dezertiral od svojega oddelka ter pobegnil v svoje rojstno mseto. Stariše, ki so ga začudeni povpraševali, kako je mogel priti tako kmalu domov, je nalagal, da je izjemoma dobil dopust.

Sinoči je šel mladenič z doma reko, da gre obiskati neko drago osebo. Ko se je okoli 23. ure vrnil, je takoj legel v posteljo. Črez nekaj časa so domači začuli iz njegove sobe bolestno stokanje. Vprašali so mladeniča, kaj mu je, ker pa ni odgovoril, so končno vstopili v njegovo sobo. Mladenič je ležal napol oblečen na postelji ves krvav; bil je ranjen v prsa. Na vprašanje domačih, kdo ga je ranil, je mladenič odgovoril, da je to storil sam. Nato je povedal, kako se je to zgodilo. Okoli 22. ure se je podal na pokopališče k Sv. Ani, da obišče svojo zaročenko, ki mu je umrla pred več meseci. Ker so bila vrata pokopališča zaprta, se je moral sprezati črez zid. Na grobu zaročenke, ki ga je našel kljub temu, ga je obšla tako silna žalost, da je potegnil revolver ter se, s samomorilnim namenom, ustrelil v prsa. Toda krogla ga ni smrtno zadela; bolečine so mu pa pregnale poželjenje po smrti. Vrgel je proč revolver ter zapustil pokopališče po isti poti, po kateri je prišel. Dasi ranjen, se je vendar privlekel z velikim naporom domov.

Domači, ki so strmé poslušali nenavadno zgodbo, so poklicali nemudoma na pomoč zdravnika rešilne postaje, ki je ugotovil, da je rana nevarna, ker je krogla obtičala v pljučih. Po prvi pomoči je bil ranjenec prepeljan v vojaško bolnišnico v ulici F. Severo.

Dogodek je bil prijavljen policiji, ki sedaj skuša dognati, koliko je resnice na tem, kar je povedal Baccichi. Zdi se, da mladenič ni pri zdravi pameti.

— **Nezana samomorilka.** Sinoči okoli 22. ure je neki nočni čuvaj zapazil v javnem vrtu pri Sv. Andreju mlado žensko, ki je nepremično ležala vznak na neki klopi. Ko je mož pristopil bliže, je ugotovil, da je neznanka vsa ožgana okoli ust, ki so bila polna krvavih pen; okoli nje se je širil duh po karbolni kislini. Ni bilo težko spoznati, da se je ženska zastrupila. Čuvaj je poklical na lice mesta zdravnika rešilne postaje, ki je pa takoj uvidel, da je prišel zaman; neznanka je bila že mrtva.

Samomorilka je stara kakih 20—24 let in zelo priprosto oblečena. Pri nji niso našli nikakih listin, ki bi omogočile ugotovitev njene istovetnosti.

Vesti z Goriškega

— **ŠEMPAS. Z ozirom na beganje ljudstva od strani nekake samozvane Kmetsko-delavske zveze, ki je prirejala v svoje reklamne namene shode, ki pa naj bi se morali tikati edino le gospodarstva in sicer v danem slučaju prijav terjatev napram Avstriji in Ogrski, vprašamo K. D. Z., zakaj ni izpolnila obljube, da prinese poslanec dr. Besednjak do 1. aprila (zakaj prav prvega aprila?) zagotovilo iz Rima, tako da bodo stranke ravno po K. D. Z. rešene vsake nevarnosti. Kakor namreč čitamo v «Goriški Straži», je K. D. Z. rešila svojo nalogo in obljubo z izjavo, da je poslanec dr. Besednjak že 13. marca vložil interpelacijo na fin. ministra, a mu ta do danes še ni odgovoril. Čemu toliko shodov? Zakaj naj stranke čakajo, ali ni bil nasvet poslanca dr. Wilfana na mestu, ko je rekel, naj se prijavi vse, če je vsaj podobno odškodnini, ki bi jo morale plačati Avstrija ali pa Ogrska?**

Udeleženec shoda v Šempasu.

— **«Splošno slov. žen. društvo v Gorici»** je imelo dne 29. marca svoj redni občni zbor. Po kratkem pozdravnem nagovoru predsednice je tajnica orisala delovanje in napredek tega društva, ki si vedno bolj utrjuje svoj ugled in pomen. Blagajničarka je poročala o stanju blagajne, katera je imela letos L 11.208.40 prometa. Novi odbor se je konstituiral tako: predsednica Rud. Vidmarjeva, podpredsednica Mar. Miličeva, tajnica Pavla Černigojeva, blagajničarka Štef. Podgornikova, odbornice Amal. Velikonja, Korn. Lukežičeva, Olga Černetova, Lojzka Plesničarjeva, Pija Ujčičeva, Šuligoj Frančiška in Povšič Livija.

Zahvalivši se za na novo izkazano ji zaupanje, je predsednica naprosila odbornice in članice, naj ji tudi letos tako pridno in vestno ter z veseljem pomagajo kot lani, ter zaključila občni zbor.

— **Trije monsignorji v Gorici suspendirani a divinis.** Po mestu se je razširila vest, da je mons. Tarlao, mons. Castelliz in prof. mons. Del Fabbro doletela cerkvena kazen — suspensio a divinis, ki tvori v cerkvenem kazenskem pravu eno iz jako strogih kazni. Goriški in videmski italijanski krogi hočejo pridati tej notranjecerkveni zadevi politično-nacijonalen značaj, vsled česar se bo po vsej verjetnosti pričela nova gonja proti goriškemu knezonadškofijskemu ordinariatu.

— **V valovih Soče.** V četrtek popoldne so potegnili pri «šinterju» iz Soče truplo 46-letnega Antona Goloba, trgovca v Solkanu, ki se je v napadu duševne zmedenosti vrgel pri Solkanu v Sočo. Po sodnem ogledu je bilo truplo utopljenca začasno preneseno v goriško mrtvašnico.

— **Najdeno truplo mlade samomorilke.** Že od pusta sem so pogrešali v Sovodnjah 16-letno lepotico Marijo Cijan, in že tedaj se je govorilo, da je najbrže mlada deklica napravila konec svojemu življenju, ker je bila v nedovoljenem stanu. Pred dnevi so našli v nekem ribniku v Zdravščini že razpadajoče žensko truplo in preiskava je ugotovila, da je utopljenka že toliko časa pogrešana Cijan. Ljudska govorica pripoveduje, da je njene smrti kriv neki 60-letni pohotnež, ki jo je po eni verziji zapeljal, po drugi pa celo posilil.

— **Društvo «Tabor» v Vrhovljah** sporoča, da se pripravlja za domačo veselico z bogatim sporedom. Vršila se bo na velikonočni ponedeljek. Toliko na znanje bratskim društvom v okolici, da ne bi priredila na omenjeni dan svoje prireditve.

Znanost in umetnost

— **Dve žalobni koračnici.** Pred kratkim sta izšli v Ljubljani prvi dve jugoslovenski žalobni prizorček «Mati in sin», «Venec slovenskih glasbenikov. V prvi koračnici «Blagor mu» so uporabljeni motivi iz slovenskih pesmi, kakor: A. Foerster: «Ljubici», A. Jelen: «Usliši nas, Gospod» in J. Jenko: «Blagor mu». V drugi koračnici «Rodoljubu» pa slišimo odlomke V. Jenko: «Što čutiš», J. pl. Zajc: «Večer na Savi» in slovenski narodni «Rožmarin» ter «Vigred se povrne».

To sta sploh prvi jugoslovenski žalobni koračnici, ki bosta brezdvomno zavzeli prvi prostor med drugimi tujimi, večinoma obrabljenimi n. pr. Bethovna, Mozarta, Stehleta, Chopina itd., ki smo jih navajeni slišati pri slovesnih pogrebih. Gosp. Pahor je skladbe dobro harmoniziral, ozroma instrumentiral, zvezal vse porabne motive v lepo celoto, srečno izpeljal vse prehode in spremembe. Skladbi bosta zelo dobro služili ne samo velikim, ampak tudi manjštevilnim godbam na pihala, ki jih imamo v Jul. Krajini v precejšnjem številu.

Kakor je navadna pesem sploh najvernejši izraz in odmev narodne, ljudske duše, tako naj bi bila tudi ta pesem igrana ob poslovitvi pokojnika zadnji pozdrav domačije, zadnji glas domače besede in rodnega čustvovanja. Prepričani smo, da bosta ti dve skladbi zadovoljili naše godce v vsakem oziru. Naročniki naj se obračajo na Z. Pahorja, inspektorja drž. železnic, Ljubljana, Pražakova ulica št. 6. Postoinsko godbeno društvo je te žalostinke naročilo in preizkusilo, jih uporablja ter zamore vsem bratskim društvom le najtoplejše priporočati v nabavo.

Borzna poročila.

DEVIZE Amsterdam od 965.— do 980.— Belgija od 122.50 do 124.50; Pariz 125.25 do 125.75 London od 116.65 do 116.90; New York od 24.35 do 24.50; Španija od 342.— do 348.—; Švica od 469.— do 472.—; Atene od 38.50 do 40.—; Berlin do 577.— do 586.—; Bukarešt od 11.— do 11.50; Praga od 72.20 do 73.70; Ogrska od 0.0335 do 0.0342; Dunaj od 0.0340 do 0.0350; Zagreb od 39.25 do 39.55.

VALUTA; Avstrijske krone od 0.0337 do 0.0347 dinarji od 39.10 do 39.40; dolarji od 24.30 do 24.45; novci po 20 frankov od 93.— do 95.— funt šterling od 116.55 do 116.80.

Benečijske obveznice 78.60.

Mali oglasi

PRIZMATIČNE daljnoglede kupuje Hirsch Giusto, optik, Via Mazzini 36, Trst. 433

RADI SMRTI gospodarja se proda vodna sila z obstoječim jezom, rezervoirom turbino in poslopjem na državni cesti. Pripravno za mlin in žago. Dugar Marija, Ročinj 107 (Ronzina). 455

STROJ za gramoz, na nafto, vzamem na posodo ali kupim takoj. Naslov pri upravništvu 457

VOJNI OŠKODOVANCI. Za nove prijave in likvidacijo vojne odškodnine obrnite se na naslov **ŠTOLFA,** Via XXX Ottobre 19, buffet. 462

BABICA, avtorizirana, sprejema nosečke. Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giulia 29. 64

URARNA-ZLATARNA F. BUDA
Trst — Corso Garibaldi 35
(Podružnica Via Scalinata 1)

Kupuje krone, goldinarje, staro zlato, briljante in plačuje po najvišjih cenah.
Razpolaga z veliko izbero vseh zlatih predmetov 14 in 18 karatnih, briljantov, dijamantov, srebrnine in ur po **najnižjih cenah.** (55)

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje 56
kupuje
Zlatarna ALBERT POVH
Trst, Via Ma zini 46

RAKOS & C.o
Trst - Via Milano 19 - Telefon št. 36-34
Zastopstvo pisalnih strojev
ADLER
Zaloga rabljenih strojev, trakov in kopirnega papirja po konkurenčnih cenah.
Poprave pohištva za urade. Zaloga pisalnih strojev IDEAL. (229)

ALOJZIJ POVH
Piazza Garibaldi 2, I. nadstr.
Telefon 3-29
Največja zaloga ur in zlatenine v Trstu. Prodaja tudi na obroke

Zaloga domačih vin.
Vipavsko, istrski refošk in kraški teran. Na debelo in za družine **Viale XX settembre 94** (prej Acquedotto) na drobno in za družine **Via Giuliani 32.** - Telef. 2-41
Priporoča se lastnik
(47) **FR. ŠTRANCAR.**

Vozni red železnic

JUŽNI KOLODVOR

Trst—Tržič—Portogruaro—Benetke

Odhodi: 5.20 (e), 6.05 (b), 8.30 (o), 10.— (o), 14.20 (b), 15.15 (o), 17.5 (b), 19.— (o), 19.30 (b), 23.45 (o).
Prihodi: 0.25 (b), 5.30 (o), 8.10 (o), 9.55 (b), 13.15 (b), 14.25 (b), 18.10 (b), 18.50 (o), 20.30 (o), 23.05 (e).

Trst—Gorica—Kormin—Videm

Odhodi: 5.35 (o), 6.25 (o), do Tržiča, 7.10 (b), 8.30 (o), 12.35 (o), 15.— (b), 17.40 (b), 19.45 (o).
Prihodi: 7.45 (o), 9.25 (o), 11.55 (b), 14.05 (b), 17.45 (o), 18.50 (o), 19.40 (b), 22.45 (o).

Trst—Divača—Sv. Peter—Postojna

Odhodi: 0.10 (e), 5.01 (o), 6.50 (b), 9.25 (b), 11.05 (b), 13.50 (o), 16.40 (o), 19.15 (b).
Prihodi: 4.10 (e), 7.05 (o), 9.40 (b), 12.10 (o), 16.45 (b), 18.30 (b), 20.15 (o), 21.20 (b), 23.20 (o).

DRŽAVNI KOLODVOR

Trst—Buje—Poreč

Odhodi: 5.05, 9.—, 14—, 18.30.
Prihodi: 7.50, 12.15, 17.55, 21.20.

Trst—Herpelje—Pula

Odhodi: 5.25 (o), 12.30 (b), 19.— (o).
Prihodi: 7.35 (o), 9.55 (o), 15.35 (b), 21.05 (o).

Trst—Prvačina—Gorica—Podbrdo

Odhodi: 5.30 (b), 6.10 (o), 11.— (o), 17.55 (b), 18.50 (o) do Gorice.
Prihodi: 7.40 (o), 11.25 (b), 15.45 (o), 21.10 (o), 23.45 (b).

PODLISTEK

V. J. KRIŽANOVSKA: (23)

Moč preteklosti

Roman v treh delih.

Iz ruščine prevedel *Ivan Vouk.*

— Ne bojte se, spremim vas skozi vrt in črez malo teraso; imam ključ od vrat. Toda mislim, da bi si mogli ogledati nekoliko sosedno sobo, ko vam je slučaj tako milostno odkril «prepovedani raj».

Po kratkem kolebanju je Valerija pritrdila; radovednost je premagala vse ostale predstave in v družbi z njim je ni bilo strah.

— Počakajte nekoliko, vzamem svetilko in pojdem naprej, — je rekel baron ter dvignil stojalo in ga odmaknil, da so se vrata odprla na stežaj.

Črez minuto se je vrnil in rekel v smehu:

— Pojdiva, Valerija Nikolajevna. Tam je zelo lepo; bržkone je tam živela lepa ženska. Našel sem dva svečnika z dobro ohranjenimi svečami in sem jih prižgal; zdaj je svetlo.

Valerija je pozabila na strah in na svojo slabost in stopila v sobo, ki jo je prej po bliskovo pretekla, in kjer so ji nejasni obrisi postelje vzbudili predstavo katafalka. Svečnik na mizi in baronova svetilka sta dobro razsvetljevala obsežni in razkošni prostor.

V višini dveh stopnic je stala velika visoka postelj pod baldahinom, ki je bil prevlečen s težkim brokatom; postelja je bila črez in črez pogrnjena z odejo.

Baron se je oborožil z dvema brisačama in otepal prah s skoraj smešno vnemo.

Zraven postelje je stala majhna mozaična mizica, a na njej je stal drugi svečnik in majhna škrinjica. V steno je bilo vdelano veliko benečansko zrcalo s širokim rezljanim okvirjem; dva kerubima iz pozlačenega brona sta držala vsak po en svečnik, a v vsakem svečniku so tičale po tri voščene sveče rožnate barve.

Baron je prižgal vse sveče, ki so sobo dobro razsvetile.

Bleda in razburjena je Valerija obstala na pragu in razgledovala sobo, ki se ji je zdaj videla zelo znana. Nedvomno je že videla vse te predmete, dasiravno jih je pokrival tristoletni prah; že vnaprej je poznala celo malenkosti, ki jih ni še nikoli videla.

V prehodu, za posteljo, je moralo biti razpelo iz slonove kosti in s srebrno Kristusovo podobo, a v podnožju križa mora viseti verižica z medaljonom, v katerem je shranjena relikvija... Tam, v rezani skrinji, prevlečeni z biserno matico, v levem delu, mora biti škatlja iz sandalovine in v njej futeral iz biserne matice z velikim ametistom na pokrovcu, v futeralu pa je portret.

— Tu je gotovo živela kakšna lepa signora; morda ravno ona, o kateri se govori v legendi in ki je tako žalostno poginila, — je pripomnil baron, ki je vneto nadaljeval s čiščenjem.

— Poglejte si ta črevelček, — je rekel in pobral malo papučo iz pozlačene kože, ki je stala poleg postelje, — tu je še pahljača s koščenim ročajem in vezena ovratna ruta. Ta se je rada lišpala, — se je nasmejal baron.

Valerija ni nič odgovorila; mehanično je stopila k rezljani skrinji, odprla predal, vzela ven škatljo iz sandalovine in jo postavila na mozaično mizico, na kateri je stal svečnik. S tresočimi se rokami je odprla pokrovec: notri so bili dragi kameni, a na vrhu je ležal podolgasti futeral iz biserne matice in z ametistom na pokrovcu.

Zameglilo se ji je pred očmi, nato je naglo odprla škatljico. Tam na atlasu je počival velik medaljon z rubini in grofovsko krono, v niem pa je tičala prelepa, umetniško izdelana miniaturna slika, ki je predstavljala mladega človeka v belem brokatnem kamižolu in s kapo, okrašeno s peresom. In ta glava v okvirju črnih kodrov je bila do pičice podobna glavi barona Roteršilda: to je bilo njegovo bledo, ponosno obličje, njegov nepredirni pogled in njegove porogljive, izdajalske ustne, ki so znale tako dobro lagati...

Pavel Borisovič ji je radovedno sledil, in ko je zapazil, da je zamaknjena v neki predmet, ki ga on ni mogel jasno videti, se ji je približal in pogledal črez njeno rame.

Ko je spoznal portret, ki ga je Valerija vzela iz škatljice, v kateri je bil zaprt tri stoletja, se je baron zdrznil in mrzel pot mu je stopil na čelo.

Prevzel ga je strašen občutek, ki si ga ni znal razložiti. Iz brezdna prošlosti je vstajalo nekaj nevidnega, a istočasno otipljivega, grabilo po obeh in zasadilo vanje svoje kremplje z namenom, da ju več ne izpusti.

— Paolo! — je zašepetala tedaj Valerija, a njen brezzvočni glas, ki se je zdel, da prihaja iz daljave, in se je tako čudno glasil, je prešinil barona kakor električna struja.